

Струка (назив):	МАШИНСТВО И ОБРАДА МЕТАЛА			
Занимање (назив):	Бравар-заваривач			
Предмет (назив):	ТЕХНОЛОГИЈА ЗАНИМАЊА			
Опис (предмета):	Стручно-теоријски предмет/ прилагођено ученицима са лаким оштећењем интелектуалног функционисања			
Модул (наслов):	ОБРАДА МАТЕРИЈАЛА ОБЛИКОВАЊЕМ И СКИДАЊЕМ СТРУГОТИНЕ, ЕЛЕКТРОЛУЧНО ЗАВАРИВАЊЕ			
Датум:	2021. година	Шифра:	Редни број:	01
Сврха				
Модул је развијен у циљу стицања и продубљивања знања везаних за обликовање лима и профила као и обраду материјала скидањем струготине и коришћења усвојеног знања за боље разумјевање практичног рада и стицање радне оспособљености ученика и схватања технолошког процеса спајањем материјала поступком електролучног заваривања				
Специјални захтјеви / Предуслови				
Познавање градива из предмета: <ul style="list-style-type: none"> - технологија материјала, - практична настава I разред 				
Циљеви				
Овај модул оспособљава ученика да: <ul style="list-style-type: none"> - опише поступке обликовања лима и профила; - уочава битне елементе радног процеса у обликовању конкретног производа; - разумије поступак настајања струготине; - изврши класификацију поступака обраде скидањем струготине; - наброји основне карактеристике поступака обраде бушењем, глодањем, глачањем и брушењем; - дефинише поступак обраде отвора; - изврши избор алата и прибора те одреди режиме резања за обраде отвора и навоја; - самостално користи литературу при избору алата, прибора и режима обраде; - објасни поступке обраде навоја; - објасни поступак оштрења алата; - подстиче тимски рад и осећај личне одговорности - схвати значај поступка спајања материјала у обликовању производа; - наброји методе и поступке спајања материјала заваривањем и лемљењем; - наброји карактеристике и опише примјену алата, прибора и уређаја за електролучно заваривање и лемљење; - дефинише основне елементе, врсте и облике завареног споја; 				
Теме				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Обликовање лима и профила 2. Обрада отвора бушењем 3. Израда навоја 4. Обрада брушењем и глачањем 5. Оштрење алата 				

6. Класификација поступака заваривања
 7. Апарати, уређаји и прибор за електролучно заваривање
 8. Електроде за заваривање

Тема	Исходи учења			Смјернице за наставнике
	Знања	Вјештине	Способности и ставови	
	Ученик је способан да:			
1. Обликовање лима и профила	<ul style="list-style-type: none"> - опише поступак савијања лимова и профила у топлом и хладном стању; - опише поступак обликовања и исправљања лимова и профила пресама; - дефинише мјере заштите на раду. 	<ul style="list-style-type: none"> - изврши избор алата, уређаја и машина за савијање и исправљање. 	<ul style="list-style-type: none"> - савјесно, одговорно, уредно и правовремено обавља повјерене послове; - ефикасно планира и организује вријеме за припрему и извршење радних задатака; - испољи позитиван однос према значају спровођења прописа и стандарда који су важни за његов рад; - испољи љубазност, комуникативност, ненаметљивост и флексибилност у односу према сарадницима; 	<p>Наставник ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - користити презентацију за објашњавање садржаја; - припремити шематске приказе алата, уређаја и машине за савијање, те преса за обликовање и исправљање лимова и профила; - повезивати обрађени садржај са примјерима из праксе како би ученици на једноставнији начин прихватили обрађивани садржај.
2. Обрада отвора бушењем	<ul style="list-style-type: none"> - разумије поступак формирања струготине; - објасни поступак и узроке настајања основних облика струготине; - објасни поступке обраде бушењем, проширивањем, упуштањем и развртањем; - дефинише поступак припреме обратка за бушење; - наброји врсте бушилица и објасни њихове карактеристике и примјену; - објасни разлоге настајања грешака у процесу обраде бушењем, упуштањем и развртањем; 	<ul style="list-style-type: none"> - разликује основне врсте струготине; - разликује основне врсте бушилица; - изврши избор алата, прибора и режима резања за одговарајућу обраду бушењем. 	<ul style="list-style-type: none"> - одговорно рјешава проблеме у раду, прилагођава се промјенама у раду и изражава спремност на тимски рад; - испољи позитиван однос према професионално - етичким нормама и вриједностима; - испољи иницијативу и предузимљивост; - испољава способност самосталног рјешавања проблема и самосталност у раду. 	<p>Наставник ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - користити презентацију за објашњавање садржаја; - припремити шематске приказе основних захвата при обради бушењем; - припремити шеме основних врста бушилица; - инсистирати на употреби табела при избору режима резања; - повезивати обрађени садржај са примјерима из праксе како би ученици на једноставнији начин прихватили обрађивани садржај.

	<ul style="list-style-type: none"> - дефинише мјере заштите на раду. 			
3. Израда навоја	<ul style="list-style-type: none"> - наброји врсте и основне карактеристике навоја; - дефинише поступак припреме обратка за урезивање и нарезивање навоја; - објасни поступак нарезивања и урезивања навоја; - објасни поступак вађења поломљених урезника; - дефинише мјере заштите на раду. 	<ul style="list-style-type: none"> - изабере средства за подмазивање; - изврши контролу исправности навоја. 		<p>Наставник ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - користити презентацију за објашњавање садржаја; - припремити шематске приказе различитих врста навоја; - припремити узорке различитих облика навоја; - повезивати обрађени садржај са примјерима из праксе како би ученици на једноставнији начин прихватили обрађивани садржај.
4. Обрада брушењем и глачањем	<ul style="list-style-type: none"> - опише поступак обраде брушењем и глачањем; - дефинише квалитет обраде брушењем и глачањем; - наброји алате за обраду брушењем и глачањем и дефинише њихове основне карактеристике. 	<ul style="list-style-type: none"> - препозна алате за обраду брушењем и глачањем; - разликује машине за обраду брушењем и глачањем. 		<p>Наставник ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - користити презентацију за објашњавање садржаја; - припремити шематски приказ поступака обраде брушењем и глачањем; - припремити скице алата за обраду брушењем и глачањем; - припремити функционалне шеме машина.
5. Оштрење алата	<ul style="list-style-type: none"> - наброји машине за оштрење и њихове основне карактеристике; - опише поступак оштрења алата за обиљежавање и оцртавање слободним оштрењем; 	<ul style="list-style-type: none"> - уочи узроке настајања грешака при оштрењу. 		<p>Наставник ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - користити презентацију за објашњавање садржаја; - припремити шематски приказ универзалне машине за оштрење; - припремити узорке

	<ul style="list-style-type: none"> - опише оштрење сјекача; - опише поступак оштрења бургије слободним оштрењем; - објасни поступак оштрења на универзалној оштрилици. - дефинише мјере заштите на раду. 			<p>затупљеног и наоштреног алата;</p> <ul style="list-style-type: none"> - инсистирати на мјерама заштите на раду.
6. Класификација поступака заваривања	<ul style="list-style-type: none"> - објасни разлику између раздвојивих и нераздвојивих спојева; - наброји методе и поступке спајања материјала заваривањем; - схвати значај технолошког поступка заваривања материјала у обликовању машинских конструкција; - наброји средства заштите на раду. 	<ul style="list-style-type: none"> - разликује поступке заваривања материјала топљењем и притиском; - препозна изворе енергије код основних поступака заваривања. 		<p>Наставник ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - користити презентацију за објашњавање садржаја; - повезивати обрађени садржај са примјерима из праксе.
7. Апарати, уређаји и прибор за електролучно заваривање	<ul style="list-style-type: none"> - наброји основни прибор за извођење електролучног заваривања; - наброји и опише апарате за електролучно заваривање; - разумије улогу исправљача, трансформатора, генератора и агрегата; - разумије појмове статичке, динамичке и енергетске карактеристике струјног извора. - опише начин правилног коришћења и одржавања средстава рада. 	<ul style="list-style-type: none"> - препозна основни прибор за извођење електролучног заваривања; - разликује изворе једносмјерне и наизмјеничне струје; - врши избор каблова користећи литературу; - правилно тумачи карактеристике апарата за електролучно заваривање из таблице апарата. 		<p>Наставник ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - користити презентацију за објашњавање садржаја; - припремити паное са скицама апарата, уређаја и прибора за електролучно заваривање; - припремити функционалне шеме извора електричне струје.
8. Електроде за	<ul style="list-style-type: none"> - наброји и објасни основне 	<ul style="list-style-type: none"> - изврши избор електроде 		<p>Наставник ће:</p>

заваривање	критеријуме при избору додатног материјала за заваривање; - разумије поступак избора електроде према врсти основног материјала; - наброји металуршке карактеристике облоге; - опише улогу облоге електроде у поступку заваривања; - наброји карактеристике облога киселог и базичног карактера; - опише поступак складиштења и чувања електрода.	према врсти основног материјала; - правилно тумачи ознаку електроде према стандарду.		- користити презентацију за објашњавање садржаја; - обезбједити стандарде за избор електрода.
Интеграција				
- практична настава - технологија обраде				
Извори				
- Уџбеник одобрен од стране Министарства просвјете и културе Републике Српске - Друга стручна и теоријска литература - Презентације				
Оцјењивање				
Оцјењивање се врши у складу са Законом о средњем образовању и васпитању и Правилником о оцјењивању ученика у настави и полагању испита у средњој школи. О техникама и критеријима оцјењивања ученике треба упознати на почетку изучавања модула.				

Струка (назив):	МАШИНСТВО И ОБРАДА МЕТАЛА			
Занимање (назив):	Бравар-заваривач			
Предмет (назив):	ТЕХНОЛОГИЈА ЗАНИМАЊА			
Опис (предмета):	Стручно-теоријски предмет/ прилагођено ученицима са лаким оштећењем интелектуалног функционисања			
Модул (наслов):	ЕЛЕКТРОЛУЧНО ЗАВАРИВАЊЕ И ЛЕМЉЕЊЕ И ГАСНО ЗАВАРИВАЊЕ			
Датум:	2021. година	Шифра:	Редни број:	02
Сврха				
Модул је развијен с циљем стицања стручно-теоретских знања потребних за схватање технолошког процеса спајања материјала поступцима лемљења и електролучног заваривања, гасним заваривањем као и поступка наваривања материјала и коришћења усвојеног знања за боље разумијевање практичног рада и стицање радне оспособљености ученика, као и коришћења усвојеног знања за боље разумјевање практичног рада и стицање радне оспособљености ученика.				
Специјални захтјеви / Предуслови				
Познавање градива из предмета: <ul style="list-style-type: none"> - технологија материјала, - практична настава I разред 				
Циљеви				
Овај модул оспособљава ученика да: <ul style="list-style-type: none"> - опише поступак припреме материјала за спајање; - самостално користи литературу при избору додатног материјала и технолошких параметара за заваривање и лемљење; - наброји и опише поступке наваривања материјала; - изврши контролу завареног и залемљеног споја; - води рачуна о заштити здравља људи и околине у складу са прописима - разумије принцип и примјену спајања материјала гасним заваривањем; - познаје гасове који се користе у поступку гсног заваривања; - наброји и препозна опрему и прибор за гасно заваривање; - изабере додатни материјал за заваривање; - препозна врсте и особине пламена; - опише поступак припреме материјала за заваривање; - дефинише основне елементе, врсте и облике заваривања; - опише поступак наваривања материјала; - утврди квалитет завареног споја. 				
Теме				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Поступак електролучног заваривања 2. Заваривање једноставних челичних конструкција 3. Лемљење 4. Технички гасови за заваривање 				

5. Опрема и прибор за гасно заваривање
6. Додатни материјал за гасно заваривање
7. Поступак гасног заваривања
8. Контрола заварених спојева

Тема	Исходи учења			Смјернице за наставнике
	Знања	Вјештине	Способности и ставови	
	Ученик је способен да:			
1. Поступак електролучног заваривања	<ul style="list-style-type: none"> - дефинише основне елементе завара; - наброји врсте и облике завареног споја; - опише поступак припреме материјала за спајање; - опише поступак настајања и одржавања електричног лука; - наброји основне режиме заваривања; - опише поступак заваривања сучеоних и угаоних завара у хоризонталној равни; - опише поступак заваривања кружних завара; - опише поступак наваривања површина; - наброји средства заштите на раду. 	<ul style="list-style-type: none"> - чита и самостално користи техничку документацију; - изабере основне режиме заваривања. 	<ul style="list-style-type: none"> - савјесно, одговорно, уредно и правовремено обавља повјерене послове; - ефикасно планира и организује вријеме за припрему и извршење радних задатака; - испољи позитиван однос према значају спровођења прописа и стандарда који су важни за његов рад; - испољи љубазност, комуникативност, ненаметљивост и флексибилност у односу према сарадницима; - одговорно рјешава проблеме у раду, прилагођава се промјенама у раду и изражава спремност на тимски рад; - испољи позитиван однос према професионално - етичким нормама и вриједностима; - испољи иницијативу и предузимљивост; - испољава способност самосталног рјешавања проблема и самосталност 	<p>Наставник ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - користити презентацију за објашњавање садржаја; - припремити одговарајуће шеме као и табеле за избор режима заваривања.
2. Заваривање једноставних челичних конструкција	<ul style="list-style-type: none"> - опише поступак заваривања једноставних челичних конструкција; - разумије поступак састављања приваривањем; - наброји узроке настајања напона и деформација услед заваривања; - објасни зависност деформације од крутости споја; 	<ul style="list-style-type: none"> - опише ток и редослед заваривања једноставне конструкције. 	<ul style="list-style-type: none"> - испољи позитиван однос према професионално - етичким нормама и вриједностима; - испољи иницијативу и предузимљивост; - испољава способност самосталног рјешавања проблема и самосталност 	<p>Наставник ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - користити презентацију за објашњавање садржаја; - припремити одговарајуће скице и шеме.

	<ul style="list-style-type: none"> - разумије настајање попречних деформација; - наброји начине отклањања напона и деформација при заваривању; - наброји средства заштите на раду. 		у раду.	
3. Лемљење	<ul style="list-style-type: none"> - дефинише принцип, врсте и примјену лемљења; - наброји алат и прибор за меко и тврдо лемљење; - опише поступак припреме површина за лемљење; - опише поступак меког лемљења; - опише поступак тврдог лемљења; - опише контролу залемљених спојева; - наброји грешке лемљења, узорке њиховог настајања и начине отклањања. 	<ul style="list-style-type: none"> - препозна алат и прибор за меко и тврдо лемљење; - изабере додатни материјал за лемљење; - уочи грешке на лемљеним површинама. 		<p>Наставник ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - користити презентацију за објашњавање садржаја; - припремити одговарајуће скице и шеме.
4. Технички гасови за заваривање	<ul style="list-style-type: none"> - наброји гасове који се користе у поступцима заваривања; - наброји основне физичке и хемијске особине гасова; - опише поступак употребе гасова; - објасни начин складиштења и транспорта техничких гасова за заваривање. 			<p>Наставник ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - користити презентацију за објашњавање садржаја; - користити табеларне приказе физичких и хемијских особина гасова; - повезивати обрађени садржај са примјерима из праксе.
5. Опрема и прибор за гасно заваривање	<ul style="list-style-type: none"> - наброји опрему и основни прибор за извођење гасног заваривања; - наброји уређаје за производњу и смјештај гасова и разумије начин 	<ul style="list-style-type: none"> - препозна опрему и основни прибор за извођење гасног заваривања; - разликује цријева и цјевоводе за кисеоник и 		<p>Наставник ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - користити презентацију за објашњавање садржаја; - припремити шематске приказе одговарајуће опреме и прибора за гасно заваривање.

	<ul style="list-style-type: none"> - њихове употребе; - наброји карактеристике челичних боца за смјештај и транспорт гасова; - дефинише улогу редукционог вентила; - наброји врсте и објасни намјену горионика; - наброји средства заштите на раду. 	<ul style="list-style-type: none"> ацетилен; - разликује покретно и непокретно радно мјесто заваривача. - 		
6. Додатни материјал за гасно заваривање	<ul style="list-style-type: none"> - наброји и објасни основне критеријуме при избору додатног материјала за заваривање и наваривање; - наброји физичке особине жице; - разумије методе провјеравања квалитета додатног материјала; - опише поступак складиштења и чувања додатног материјала. 	<ul style="list-style-type: none"> - врши избор жице према врсти основног материјала; - правилно тумачи ознаку жице према стандарду. 		<p>Наставник ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - користити презентацију за објашњавање садржаја; - припремити обезбједити стандарде за избор додатног материјала.
7. Поступак гасног заваривања	<ul style="list-style-type: none"> - дефинише основне елементе завара; - наброји врсте и облике завареног споја; - опише поступак припреме материјала за заваривање; - наброји врсте и карактеристике гасног пламена; - опише поступак спајања гасним заваривањем; - разумије узроке појаве напона и деформације у завареном споју и мјере за њихово спречавање; - опише поступак заваривања 	<ul style="list-style-type: none"> - чита и самостално користи техничку документацију. 		<p>Наставник ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - користити презентацију за објашњавање садржаја; - припремити узорке техничке документације за гасно заваривање као и одговарајуће шематске приказе.

	<p>сучеонох, угаоних и кружних завара у хоризонталном положају;</p> <ul style="list-style-type: none"> - наброји елементе плана заваривања једноставних челичних конструкција; - опише поступак наношења материјала код једнослојног и вишеслојног наваривања материјала; - наброји средства заштите и објасни начин њихове употребе. 			
<p>8. Контрола заварених спојева</p>	<ul style="list-style-type: none"> - опише поступак контроле прије заваривања; - опише поступак контроле у току заваривања; - наброји методе контроле завареног споја; - наброји поступке испитивања завареног споја са и без разарања; - разумије поступке испитивања механичких осовина завареног споја разарањем; - опише поступак визуелне контроле завареног споја; - наброји грешке у завареном споју, узроке њиховог настајања и начине отклањања. 	<ul style="list-style-type: none"> - разликује поступке испитивања завареног споја са и без разарања; - уочи грешке завареног споја. 		<p>Наставник ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - користити презентацију за објашњавање садржаја; - припремити табеларни приказ грешака у завареном споју према стандарду.
<p>Интеграција</p>				
<ul style="list-style-type: none"> - практична настава - технологија обраде 				
<p>Извори</p>				
<ul style="list-style-type: none"> - Уџбеник одобрен од стране Министарства просвјете и културе Републике Српске 				

- Друга стручна и теоријска литература
- Презентације

Оцјењивање

Оцјењивање се врши у складу са Законом о средњем образовању и васпитању и Правилником о оцјењивању ученика у настави и полагању испита у средњој школи. О техникама и критеријима оцјењивања ученике треба упознати на почетку изучавања модула.